 Pārtikas un veterinārais dienests	Kvalitātes sistēmas rokasgrāmata Instrukcija paraugu noņemšanai, iesūtīšanai laboratorijā izmeklēšanai uz transmisīvajām sūklveida encefalopātijām un pārskatu sagatavošanai Rikojums Nr. 31-ks 25.03.2019. Spēkā no 25.03.2019.		ID: KR.10.P.128 Versija: 13 Lapa: 1 no 4
	Izstrādāja: M.Stinka	Saskaņoja: K.Lamberga	Apstiprinu Pārtikas un veterinārā dienesta Ģenerāldirektors M.Balodis* 25.03.2019.

INSTRUKCIJA

paraugu noņemšanai, iesūtīšanai laboratorijā izmeklēšanai uz transmisīvajām sūklveida encefalopātijām un pārskatu sagatavošanai

Mērķis

Šīs procedūras mērķis ir noteikt vienotu kārtību, kādā PVD TSV inspektori, PVD TSV *veterinārārsti*, valsts pilnvarotie praktizējošie veterinārārsti un praktizējošie veterinārārsti noņem paraugus un iesūta laboratorijā izmeklēšanai uz TSE, *izņemot uz hronisko novājēšanas slimību*, kā arī sagatavo pārskatus.

Darbības sfēra

Procedūra attiecas uz PVD TSV inspektoriem, PVD TSV *veterinārārstiem*, valsts pilnvarotiem praktizējošiem veterinārārstiem un praktizējošiem veterinārārstiem, kuri veic paraugu noņemšanu un iesūtīšanu laboratorijā izmeklēšanai uz TSE, kā arī sagatavo pārskatus.

Dokumenti

Reglamentējošie dokumenti:

- Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 999/2001
- Komisijas Regula (EK) Nr.214/2005, kas groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 999/2001
- Komisijas Regula (EK) Nr.1041/2006, kas groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 999/2001 III pielikumu
- Komisijas Regula (EK) Nr.727/2007, kas groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 999/2001 III pielikumu
- Komisijas 2009.gada 29.septembra Lēmums 2009/722/EK ar ko groza Lēmumu 2003/324/EK par atkāpi no pārstrādāšanas aizlieguma vienas sugas ietvaros kažokzvēru barībai Latvijā
- Padomes Regula (EK) Nr.21/2004, ar ko izveido aitū un kazu identifikācijas un reģistrācijas sistēmu un ar ko groza Regulu (EK) Nr.1782/2003 un Direktīvas 92/102/EEK un 64/432/EEK
- Komisijas 2013.gada 6.februāra īstenošanas Lēmums 2013/76/ES, ar kuru groza Lēmumu 2009/719/EK, ar ko dažām dalībvalstīm atļauj pārskatīt valsts ikgadējo GSE uzraudzības programmu
- LR Ministru kabineta 2012.gada 20.aprīļa noteikumi Nr.274 "Kārtība, kādā atzīst uzņēmumus un iekārtas un reģistrē personas, kas iesaistītas tādu dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu un atvasinātu produktu apritē, kas nav paredzēti cilvēku patēriņam"

Terminoloģija – definīcijas un saīsinājumi

PVD īpašums. Tālāka izplatīšana atļauta tikai saskaņojot ar PVD

*ŠIS DOKUMENTS IR PARAKSTĪTS AR DROŠU
ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU

 Pārtikas un veterinārais dienests	Kvalitātes sistēmas rokasgrāmata Instrukcija paraugu noņemšanai, iesūtīšanai laboratorijā izmeklēšanai uz transmisīvajām sūkļveida encefalopātijām un pārskatu sagatavošanai Rikojums Nr. 31-ks 25.03.2019. Spēkā no 25.03.2019.		ID: KR.10.P.128 Versija: 13 Lapa: 2 no 4
	Izstrādāja: M.Stinka	Saskaņoja: K.Lambergā	Apstiprinu Pārtikas un veterinārā dienesta Ģenerāldirektors M.Balodis* 25.03.2019.

PVD – Pārtikas un veterinārais dienests

TSV – Teritoriālā struktūrvienība

PPK – Paraugu pieņemšanas kabinets

GSE – govju sūkļveida encefalopātija

TSE – Transmisīvās sūkļveida encefalopātijas (GSE, skrepi slimība, kažokzvēru un citu sugu dzīvnieku transmisīvās sūkļveida encefalopātijas)

PVD TSV inspektors: Valsts vecākais veterinārais inspektors

Valsts vecākais pārtikas inspektors (ar veterinārārsta izglītību)

Valsts veterinārais inspektors

Valsts pārtikas inspektors (ar veterinārārsta izglītību)

Valsts pilnvarots praktizējošais veterinārārsts (turpmāk tekstā – VPPV) – praktizējošais veterinārārsts, kuram ir noslēgts pilnvarojuma līgums ar PVD par TSE paraugu noņemšanu

PVD TSV *veterinārārsts* – valsts pilnvarots veterinārārsts (turpmāk tekstā – VPV) kautuvē, kurš veic veterināro ekspertīzi

Praktizējošais veterinārārsts (turpmāk tekstā – PV) – praktizējošais veterinārārsts, kurš bez PVD pilnvarojuma drīkst noņemt paraugus kažokzvēriem izmeklēšanai uz TSE

Materiāls – paraugs, kas noņemts instrukcijas 1.punktā noteikto kategoriju dzīvniekiem saskaņā ar instrukcijas II nodaļu

Kažokzvērs - lapsa (Vulpes vulpes un Alopex lagopus), Amerikas ūdele (Mustela vison) un jenotsuns (Nycteroites procynoides) - saskaņā ar kažokzvēru TSE valsts uzraudzības programmu

Laboratorija – Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskais institūts „BIOR”

Rīcību apraksts un atbildība

I. Vispārējie jautājumi

1. PVD TSV inspektoriem, VPPV un VPV (kažokzvēriem arī PV) noņemt paraugus izmeklēšanai uz TSE šādu kategoriju dzīvniekiem:

1.1. visiem govju sugas dzīvniekiem, kuri nobeigušies vecāki par **48 mēnešiem**;

1.2. visiem piespiedu kārtā ārpus kautuves nokautiem govju sugas dzīvniekiem, kuri vecāki par **48 mēnešiem**;

1.3. visiem govju sugas dzīvniekiem, kuri vecāki par **48 mēnešiem**, kuriem pirmskaušanas apskates laikā konstatētas slimību klīniskās pazīmes;

1.4. visiem dzīvniekiem, kuri nogalināti TSE apkarošanas laikā;

1.5. visu vecumu klīniski uz GSE aizdomīgiem govju sugas dzīvniekiem;

1.6. visām aitām, kuras nobeigušās vai nogalinātas vecākas par 18 mēnešiem, vai tām nomainījušies priekšzobi (paraugu noņem no aitām, ņemot vērā, vai tām ir

 Pārtikas un veterinārais dienests	Kvalitātes sistēmas rokasgrāmata Instrukcija paraugu noņemšanai, iesūtīšanai laboratorijā izmeklēšanai uz transmisīvajām sūkļveida encefalopātijām un pārskatu sagatavošanai Rikojums Nr. 31-ks 25.03.2019. Spēkā no 25.03.2019.		ID: KR.10.P.128 Versija: 13 Lapa: 3 no 4
	Izstrādāja: M.Stinka	Saskaņoja: K.Lamberga	Apstiprinu Pārtikas un veterinārā dienesta Ģenerāldirektors M.Balodis* 25.03.2019.

nomainījušies priekšzobi, tikai tādā gadījumā, ja dzīvnieki nav identificēti saskaņā ar Padomes Regulu (EK) Nr.21/2004, ar ko izveido aitū un kazu identifikācijas un reģistrācijas sistēmu);

- 1.7. visām kazām, kuras nobeigušās vai nogalinātas vecākas par 18 mēnešiem, vai tām nomainījušies priekšzobi (paraugu noņem no kazām, ņemot vērā, vai tām ir nomainījušies priekšzobi, tikai tādā gadījumā, ja dzīvnieki nav identificēti saskaņā ar Padomes Regulu (EK) Nr.21/2004, ar ko izveido aitū un kazu identifikācijas un reģistrācijas sistēmu);
  - 1.8. visu vecumu uz skrepi klīniski aizdomīgām aitām un kazām;
  - 1.9. klīniski uz TSE aizdomīgiem kažokzvēriem;
  - 1.10. nogalinātiem kažokzvēriem bez TSE klīniskajām pazīmēm.
2. PVD TSV katru mēnesi līdz 8.datumam Dzīvnieku infekcijas slimību uzraudzības daļā (izmantojot dzīvnieku infekcijas slimību elektronisko ziņošanas sistēmu VESLA) iesniegt pārskatu par iepriekšējo mēnesi (pielikums Nr.4).
  3. Laboratorijai iesniegt pārskatu PVD saskaņā ar PVD procedūru KR.14.P.003 „PVD noteikto pārskatu sagatavošanas un iesniegšanas kārtība”.
  4. Šīs procedūras 2.punktā noteiktajā atskaišu formā nav jāiekļauj informācija par kažokzvēru izmeklējumiem, kā arī 3.punktā minētajā laboratorijas pārskatā nav jāiekļauj informācija par kažokzvēru izmeklējumiem.

II. Paraugu noņemšana un iesūtīšana laboratorijā izmeklēšanai uz TSE

5. Paraugu - materiālu laboratoriskajai izmeklēšanai, noņem PVD TSV inspektors vai VPPV, vai VPV, vai kažokzvēriem arī PV.
6. Materiāls laboratoriskajai izmeklēšanai (turpmāk tekstā - materiāls) ir:
  - 6.1. paraugs no dzīvnieka galvas smadzeņu stumbra kaudālās daļas (atbilstoši šīs instrukcijas 9.punktam);
  - 6.2. dzīvnieka galva – no klīniski aizdomīgiem dzīvniekiem uz TSE, kuri mērķtiecīgi klīniski izmeklēti (kažokzvēru izmeklēšanai laboratorijā iesūta visu dzīvnieka liķi vai tā galvu).
7. Materiāla noņemšanai nepieciešami šādi instrumenti un materiāli:
  - 7.1. vienreizējas lietošanas vai dezinficēta speciālā karote;
  - 7.2. vienreizējas lietošanas trauciņš materiāla ievietošanai;

PVD īpašums. Tālāka izplatīšana atļauta tikai saskaņojot ar PVD

*ŠIS DOKUMENTS IR PARAKSTĪTS AR DROŠU
ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU

 Pārtikas un veterinārais dienests	Kvalitātes sistēmas rokasgrāmata Instrukcija paraugu noņemšanai, iesūtīšanai laboratorijā izmeklēšanai uz transmisīvajām sūkļveida encefalopātijām un pārskatu sagatavošanai Rikojums Nr. 31-ks 25.03.2019. Spēkā no 25.03.2019.		ID: KR.10.P.128 Versija: 13 Lapa: 4 no 4
	Izstrādāja: M.Stinka	Saskaņoja: K.Lamberga	Apstiprinu Pārtikas un veterinārā dienesta Ģenerāldirektors M.Balodis* 25.03.2019.

- 7.3. vienreizējas lietošanas polietilēna maisiņš trauciņa iesaiņošanai;
7.4. vienreizējas lietošanas cimdi;
8. Pirms materiāla noņemšanas, katram paraugam sagatavo trauciņu, uz etiķetes norādot šādu informāciju:
- 8.1. materiāla parauga numuru (saskaņā ar pielikumā minēto pavadrakstu);
  - 8.2. dzīvnieka identifikācijas numuru;
  - 8.3. kautuves nosaukumu;
  - 8.4. parauga noņemšanas datumu.
9. Materiālu noņem šādi:
- 9.1. atdalīto dzīvnieka galvu atbalsta ar pieres daļu uz leju un foramen magnum pagriež pret sevi vai pakarina dzīvnieka galvu uz āķa aiz deguna starpsienas vai apakšžokļa priekšzobu apvidū, pagriež pret sevi apakšžokli, ar vienu roku no apakšas nedaudz paceļ galvu, lai pietuvinātu foramen magnum;
  - 9.2. speciālo karoti virza galvas smadzeņu dobumā caur foramen magnum, starp smadzeņu apvalku un smadzeņu stumbru 13 -15 cm frontāli;
  - 9.3. karotes priekšējo daļu noliecot uz leju, pa kreisi un pa labi apmēram 90⁰ leņķī atdala smadzeņu stumbra daļu (tā satur iegarenās smadzenes ar obex – calamus scriptorius apvidu, smadzeņu tiltu ar smadzeņu kājiņām - pedunculi cerebri un vidus smadzenes ar četrkalnes (corpus quadrigeminum) priekšējiem uzkalniņiem (colliculi rostrales) un izvelk to ārā no galvas smadzeņu dobuma. Smadzeņu audi nedrīkst būt saplēsti;
  - 9.4. visu izņemto galvas smadzeņu stumbru ievieto trauciņā, cieši aizver un ievieto polietilēna maisiņā.
10. PVD TSV inspektors vai VPPV, vai VPV, vai kažokzvēriem arī PV noņemtajam materiālam noformē pavadrakstu (skaidrojumu noteiktajām dzīvnieku kategorijām izmeklēšanai uz TSE skatīt pielikumā Nr.1). Ja materiāls noņemts riska grupu dzīvniekiem, noformē pavadrakstu Nr.6 (pielikums Nr.2).
11. Materiāls jānogādā laboratorijā iespējami ātri, bet ne vēlāk kā 48 stundu laikā, transportējot to piemērotā konteinerā, nodrošinot +2⁰C līdz +8⁰C temperatūru. Ja atsevišķos gadījumos materiālu nav iespējams nogādāt laboratorijā, ievērojot šos nosacījumus, tad to sasaldē un uzglabā – mīnus 20⁰C temperatūrā.
12. Ja materiāls ir bojāts un izmeklēšana nav iespējama, laboratorija par to sastāda aktu, materiālu noteiktā kārtībā iznīcina un ziņo parauga iesūtītājam.